

Motion till riksdagen

1986/87:Jo609

Ulla Orring och Britta Bjelle (fp)

Renforskningens lokalisering till Umeå/Arvidsjaur

Rennäringen är av stort värde, även för den kulturella miljön. I den nya naturresurslagen har rennäringen sålunda klassats som ett riksintresse. Renskötselområdet upptar ca en tredjedel av Sveriges yta och större delen av Norrland. Västerbotten ligger centralt med hänsyn till hela näringens utbredning. Av de ca 20 000 samer som finns i Sverige, uppskattar vi att drygt 2 000 är verksamma inom renskötseln.

Frågan om att skapa fastare former för renforskningen har diskuterats och varit föremål för överväganden under i stort sett hela 1970- och 1980-talen utan att få en slutlig lösning.

De förslag som tidigare presenterats bygger på att forskningen skall centreras kring en forskningsstation med resurser för en omfattande experimentell verksamhet. Enligt dessa skulle även en betydande del av de institutionella resurser som renforskningen behöver, inrymmas i forskningsstationen. Rennäringskommittén (SOU 1983:67) har lagt ett förslag till renforskningens framtida lokalisering som innebär att renforskningen utnyttjar den basorganisation och det kunnande på ett antal näraliggande områden som Umeå i egenskap av universitetsstad kan erbjuda. Vi vill även framhålla de samordningsvinster och mervärden för renforskningen som ligger i en lokalisering till Umeå, med fältverksamhet i första hand i Arvidsjaur men ser också att fältförsöksverksamhet skall kunna bedrivas inom det övriga renskötselområdet.

Forskning och utvecklingsarbete har självfallet en avgörande betydelse för rennäringens framtid. Efter Tjernobylolyckan med dess konsekvenser både vad gäller bestrålning för människor, flora och fauna samt de stora ekonomiska skadeverkningarna, framstår forskningen inom de areella näringarna än mer nödvändig. Omfattningen av forskningsverksamheten kan inte enbart bestämmas i förhållande till produktionsvärdet. För att kunna bestämma en "rimlig nivå" för forskningsverksamheten måste även beaktas näringens kulturella betydelse. Rennäringen bedrivs i dag i en stor del av Sverige, där även andra näringar finns. Ur dessa näringars synpunkt kan hänsynstagande till rennäringen innebära begränsningar, som kan uppskattas i ekonomiska termer.

Av betydelse blir då att genom forskningsverksamhet knuten till rennäringen söka finna samarbetsformer, som inte ytterligare begränsar andra näringars verksamhet och fortsatta utveckling. Vår målsättning är att förhållandet mellan skogsbruk och rennäring skall lösas genom samråd och samförstånd.

Mer målmedveten forskning började bedrivas i slutet av 1940-talet. På 1950-talet uppställdes som det övergripande målet för forskningen att söka verka för största möjliga uthålliga avkastning av renskötseln. Motivet var andra näringars exploatering av naturresurser inom renskötsellandet. På 1970-talet med den nya rennäringslagen angavs tyngdpunkten för rennäringen att läggas på målforskning, som väntades ge påtagliga snabba rationaliseringsvinster. Som exempelvis större effektivitet i slakt, tillvaratagande, distribution och marknadsföring. Likaså betonades att renforskningen inte alltför snävt fick begränsas till de veterinärmedicinska och lantbruksvetenskapliga sektorerna. Det samspel som måste finnas mellan skogsbruket och renskötseln skall beaktas eftersom dessa näringar i stort använder samma marker.

Nu framhåller rennäringskommittén (SOU 1983:67) tre forskningsuppgifter som särskilt angelägna

- hantering och stress och dess effekter på produktionsresultatet och köttkvaliteten
- rutinmässig utfodring med hö
- renhjordens sammansättning

Arbetsläget

En renförsöksavdelning formellt knuten till institutionen för husdjurens utfodring och vård vid SLU tillskapades 1971 med anledning av den nya rennäringslagen. Avdelningen tilldelades inga egna institutionella resurser utöver fältstationen i Kuolpavaare (Gällivare).

För planläggning av försöksverksamheten samt samarbetet med näringsutövarna och rådgivare inrättades 1971 ett fast forum, renförsöksnämnden. Som synes arbetar renforskningen för närvarande under splittrade förhållanden såväl geografiskt som organisatoriskt. Den vetenskapliga personalen som formellt sorterar under SLU och statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) består av fyra personer. Två forskare är stationerade i Umeå, Röbäcksdalen och två forskare i Uppsala, en vid SVA och en vid Uppsala universitets växtbiologiska institution. För fältverksamheten disponeras för härvarande utöver Kuopovaare också tillfälliga lokaler i Storuman och Arvidsjaur.

Vi anser nu att tiden är mogen att föra frågan om förstärkning av resurserna för renforskningen i vårt land framåt. Det är även angeläget att forskningen och forskningsverksamheten får godtagbara lokaler och att en sådan lösning kommer till stånd som leder till en sammanhållen lokalisering. Vi föreslår sålunda en lokalisering av ett forskningscentrum till Umeå med Arvidsjaur som fältförsöksstation. En sådan station kan utformas så att den tillgodoser behovet av fältförsök för alla tre ämnesområdena som renbete, näringsfysiologi/produktionsutveckling och veterinärmedicin.

I Umeå verkar två universitet – Umeå universitet och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) – båda med en omfattande forsknings- och utvecklingsverksamhet. Även ett antal andra institutioner kan på olika sätt medverka till

en stimulerande forskningsmiljö. Som exempel kan nämnas att inom skogsfakultetens bibliotek är en databas med inriktning på rennäring under uppbyggnad.

Mot. 1986/87
Jo609

Forskningsverksamheten vid Umeå universitet är uppbyggd kring en ekologisk profil. Renen är en del av det norrländska skogslandets och fjällens ekologiska system. Sedan i slutet av 1960-talet bedrivs också annan forskning av intresse för rennäringen och som gränsar till renforskning. Vi anser att urvalskriterierna för vad som kan förväntas av ändamålsenlig forskning kan uppfyllas i Umeå, nämligen

att forskarna får en kreativ och vetenskaplig miljö att arbeta i

att tilldelade resurser utnyttjas kreativt samt

att forskning och utveckling kring rennäringen kommer att tillgodose samernas berättigade önskemål.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande renforskningen och lokalisering till Umeå/Arvidsjaur.

Stockholm den 26 januari 1987

Ulla Örring (fp)

Britta Bjelle (fp)